

LENKA FOJTÍKOVÁ A KOLEKTÍV: POSTAVENÍ EVROPSKÉ UNIE V PODMÍNKÁCH GLOBALIZOVANÉ SVĚTOVÉ EKONOMIKY

LENKA FOJTIKOVA (ED.): POSITION OF THE EUROPEAN UNION IN THE GLOBALIZED WORLD ECONOMY

VŠB-TECHNICAL UNIVERSITY OF OSTRAVA, 2014, 388 PP. ISBN 978-80-248-3333-0

*Ludmila Lipková*¹

Vedecká monografia „*Postavení Evropské unie v podmínkách globalizované světové ekonomiky*“ bola spracovaná kolektívom autorov pod vedením doc. Ing. Lenky Fojtíkovej, PhD. z Ekonomickej fakulty Vysokej školy báňskej – Technickej univerzity v Ostrave. Téma predstavuje vysoko aktuálnu problematiku v súčasnej ekonomickej vede, ktorou sa zaoberajú odborníci na všetkých špecializovaných pracoviskách – univerzitách a výskumných strediskách – v Českej republike, v členských štátoch Európskej únie, ale nemenej intenzívne i mimo Európskej únie, pretože Európska únia predstavuje významného aktéra vo svetovej ekonomike a zásadne ovplyvňuje procesy jej globalizácie.

Kolektív autorov rozdelil publikáciu na osem častí. Jednotlivé kapitoly na seba logicky nadväzujú. Skúmaná problematika má adekvátnu dynamiku. Analyzuje obsah pojmu globalizácia. Následne sa venuje jednotlivým fragmentom účasti Európskej únie v procesoch globalizácie a načrtáva ich interakciu a ďalšie vývojové tendencie.

Prvá kapitola je spracovaná pod názvom „*Svetová ekonomika a globalizácia: vybrané súvislosti*“. Autori zvolili tak u prvej, rovnako ako u všetkých ďalších kapitol vedecký prístup skúmania. Vysoko hodnotím sumarizáciu definície procesov globalizácie rôznych autorov, ktorí ich hodnotia čo do rozsahu i do hĺbky. Prezentácia

¹ Dr. h. c. prof. Ing. Ludmila Lipková, CSc. Katedra medzinárodných ekonomických vzťahov a hospodárskej diplomacie, Fakulta medzinárodných vzťahov, Ekonomická univerzita v Bratislave, Dolnozemska cesta 1/b, 85235 Bratislava, e-mail: lipkova@euba.sk.

Autorka je dekanou Fakulty medzinárodných vzťahov Ekonomickej univerzity v Bratislave. Je významnou odborníčkou na medzinárodné hospodárske vzťahy, svetovú ekonomiku a Európsku úniu. Je autorkou množstva učebníc a karentovaných článkov, členkou vedeckých rád univerzít a redakčných rád vedeckých časopisov doma a v zahraničí. Je úspešnou riešiteľkou projektu financovaného fondom NIL, modulu Jean Monnet a ďalších desiatok projektov.

rôznorodých názorov umožňuje čitateľovi zaujať vlastné stanovisko k skúmanému problému. Oceňujem, že autori v úvodnej kapitole zvýraznili úlohu nadnárodných spoločností ako hlavného aktéra súčasnej globalizovanej svetovej ekonomiky. Zostáva na čitateľovi, aby vyhodnotil vplyv nadnárodných spoločností nielen na procesy globalizácie, ale i na politické a ekonomické fungovanie národných štátov.

Druhá kapitola vedeckej monografie je spracovaná pod názvom „*Integračné procesy v Európe a postavenie Európskej únie vo svetovej ekonomike*“ a analyzuje teoretické prístupy najmä k regionálnej integrácii. Komparuje rozsah a hĺbku procesov globalizácie a procesov regionálnej integrácie. Osobitne sa zameriava v súlade s hlavnou témou vedeckej monografie na teoretické aspekty integrácie v západnej Európe. Podobne ako v prvej kapitole opierajú autori predloženej práce svoju analýzu o teoretické postuláty významných teoretikov ekonomickej integrácie.

Tretia kapitola analyzuje postavenie Európskej únie vo svetovom obchode. Kapitola kvalifikovane reflektuje skutočnosti spojené s rozvojom obchodnej výmeny vo svetovej ekonomike s akcentom na súčasné i budúce postavenie Únie v tejto významnej súčasti medzinárodných ekonomických vzťahov. Za zaujímavé pokladám v tejto kapitole tvrdenie, že „projevom globalizácie svetovej ekonomiky je integrácia obchodných toků“ (s. 111). S týmto tvrdením súhlasím a pokladám ho za nové v definícii globalizácie, aj keď obchod treba prvotne chápať ako funkciu medzinárodnej deľby práce. Kapitola je vhodne doplnená štatistickými údajmi, čo umožňuje podať komplexný obraz obchodnej politiky Európskej únie a komoditnej a teritoriálnej štruktúry zahraničného obchodu jej členských štátov.

Štvrtá kapitola „*Prístup Európskej únie k riešeniu chudoby v rozvojovom svete*“ je ďalšou, ktorá skúma postavenie tohto integračného zoskupenia v externom – celosvetovom prostredí. Autori tu definujú pojem chudoba a absolútna chudoba. Aj v tejto kapitole používajú pre komplexné riešenie problému definície rôznych domácich i zahraničných autorov, čo jej dodáva skutočne vedecký analytický charakter. Cieľom tejto časti monografie bolo definovať cesty likvidácie extrémnej chudoby v treťom svete a účasť Európskej únie na napĺňaní tohto cieľa.

Piata kapitola monografie nesie názov „*Európska únia a reforma medzinárodného menového systému*“. Ako úvod do problematiky je spracovaný historický exkurz vývoja medzinárodného menového systému po druhej svetovej vojne a sleduje širšie súvislosti vývoja medzinárodného systému od jeho reforiem, cez krízy, ktoré vznikali a vznikajú v jednotlivých častiach svetovej ekonomiky. Skúma i úlohy medzinárodných inštitúcií pri prekonávaní kríz. Aj táto kapitola je doplnená o názorovú rôznorodosť mnohých autorov na danú problematiku. Jadro piatej časti monografie tvorí menová problematika Európskej únie, endogénne i exogénne faktory ovplyvňujúce stabilitu v eurozóne. Zaoberá sa vývojom reálnej a nominálnej konvergencie ekonomík členských štátov eurozóny, ako významného faktora reálneho fungovania spoločnej meny eura. Záver tejto kapitoly sa snaží načrtnúť možné scenáre budúceho vývoja menovej integrácie v Európskej únii a ich dopad na medzinárodný

menový systém. Autori sa pri definovaní záverov opierajú o názory renomovaných ekonómov na teóriu optimálnej menovej oblasti. Súčasne definujú špecifiká eurozóny. So závermi autorov by bolo možné polemizovať. Stotožňujú sa zrejme s dvomi potenciálnymi scenármi ďalšieho vývoja eurozóny. Prvý predpokladá rozpad eurozóny a odchod ekonomicky slabších štátov z nej. Druhý predpokladá zachovanie súčasnej členskej bázy a prehľbovanie menovej únie až k hospodárskej únii. Ako recenzent sa osobne nestotožňujem ani s jedným z tých záverov. K prvému záveru dodávam, že Slovensko a Estónsko patria k najchudobnejším štátom eurozóny a nevykazujú problematický deficit ako bohatšie ekonomiky – Belgicko, Cyprus, Grécko, Írsko, Taliansko, Španielsko a pod. Z toho možno urobiť záver, že súčasná nižšia ekonomická úroveň niektorých štátov nemusí byť príčinou vedúcou ku krízovému stavu. Príčiny zrejme treba hľadať v iných faktoroch. Prehľbovanie súčasnej menovej únie až do únie hospodárskej v najbližších desaťročiach pokladám tiež za nereálne, aj keď snahy najmä veľkých členských štátov Únie vedú k federalistickému usporiadaniu EÚ.

Šiesta kapitola spracovaná pod názvom „*Konkurencieschopnosť Európskej únie v podmienkach globalizácie svetovej ekonomiky*“ je snáď najvýznamnejšou časťou tejto práce, pretože skúma reálne postavenie ekonomík jej členských štátov. Autori opäť opierajú svoju analýzu o citácie z prác významných autorov. Sledujú naplnenie pojmu konkurencieschopnosť ako takého, ďalej konkurencieschopnosť v podmienkach súčasnej globalizácie a interakciu týchto dvoch reálnych veličín. Pre nás ako občanov Európskej únie a pre EÚ ako celok je dôležitá naša budúcnosť vo svetovej ekonomike, ktorá v súčasnosti je a v budúcnosti bude determinovaná konkurencieschopnosťou. Autori v tejto časti analyzovali najvýznamnejšie komunitárne dokumenty, ktorých snahou bolo resp. má byť zvýšenie konkurencieschopnosti EÚ – Lisabonskej stratégie a Stratégie Európa 2020. Okrem toho je časť tejto kapitoly venovaná empirickej analýze konkurencieschopnosti v EÚ. S touto úlohou sa autori úspešne vysporiadali za použitia matematických modelov a klasifikovali jednotlivé členské štáty a regióny Únie. V závere sú zhrnuté faktory ovplyvňujúce vývoj konkurencieschopnosti Európskej únie do budúcnosti.

Vecne posledná kapitola nesie názov „*Prínos Európskej únie k zabezpečeniu bezpečnosti a mieru v svete*“. Európska únia má vo svetovom spoločenstve nielen ekonomické, ale i politické poslanie. Jednou z významných politík Únie je i Spoločná zahraničná a bezpečnostná politika, ktorej koncipovanie vyplynulo zo Zmluvy o fungovaní Európskej únie. Autori načrtávajú vývoj spolupráce s tretími štátmi od vzniku Európskeho spoločenstva uhlia a ocele až po súčasnosť. Analyzujú formy rozhodovania a spolupráce v oblasti zahraničnej, bezpečnostnej a obrannej politiky Únie. Pre súčasnosť je zrejme najvýznamnejšia časť tejto kapitoly tá, ktorá analyzuje operácie Únie ako kľúčový nástroj spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky. Podrobne sú potom rozobrané zahraničné misie Európskej únie a spolupráca Únie s NATO. Aj v tejto problematike existuje široká škála rôznych názorových prúdov. Od

extrémnych názorov, že existuje uvedená spoločná politika až k názoru, že táto politika vôbec neexistuje, vzhľadom k skutočnosti, že každý členský štát realizuje svoju vlastnú zahraničnú, obrannú a bezpečnostnú politiku. Určite treba súhlasiť s prezentovaným názorom, že existujú určité spoločné ciele, ktoré sa realizujú, ale nie je to jedna spoločná zahraničná, obranná a bezpečnostná politika EÚ.

Obsahovo pokladám predloženú vedeckú monografiu „*Postavení Evropské unie v podmínkách globalizované světové ekonomiky*“ za veľmi úspešné dielo. Autorský kolektív predložil vysokokvalifikovanú prácu, ktorá sa opiera o názorovú pluralitu známych vedeckých osobností doma i v zahraničí. Autori na základe kvalitatívnych a kvantitatívnych údajov tvorivo spracovali danú problematiku a výsledkom je ucelené vysoko teoretické dielo, ktoré hodnotí postavenie Únie v globalizovanej ekonomike a načrtáva jej nie vždy jednoznačnú budúcnosť.